

KORT VERSLAG MONITORINGRESULTATEN GIERZWALUWNESTKASTEN 2021

in de Utrechtse wijk Voordorp

December 2021
Tieneke de Groot
tienekedegr@gmail.com

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond nestkastenproject

In 2006 begon het nestkastenproject in Voordorp waarna er tweemaal opnieuw nestkasten zijn aangeboden aan de Voordorpers.

Door de jaren heen verdwenen er enkele kasten (naar andere wijken, of bij het vuilnis). Tijdens het vliegseizoen 2021 hingen er net als in 2020 in totaal 74 nestkasten in Voordorp.

Enkele kasten hangen buiten de wijk (zoals aan het Wevehuis in Tuindorp-oost). Op sommige locaties is slecht zicht op de kasten vanwege hoge tuinhekken of hagen. Of de kasten daar nog hangen, laat staan of ze bewoond worden, is dan niet duidelijk.

Sinds 2013 is de monitoring in Voordorp in vier secties verdeeld (zie bijlage 1). In iedere sectie houdt iemand de kasten in de gaten voor wat betreft de bezetting door huismus, spreeuw of gierzwaluw.

Tabel 1. Gegevens opgehangen gierzwaluwnestkasten, stand 2021

Aantal kasten per adres	Adressen	
1	27	
2	14	
3	2	
4	2	
5	1	
Totaal aantal kasten		74

1.2 Weerbeeld in 2021

In tegenstelling tot de drie voorgaande jaren begon het voorjaar in 2021 koud. April was zelfs de koudste aprilmaand sinds tijden. De lente telde geen zomerse dagen (25 °C of hoger), terwijl dit er normaal vier zijn. De gierzwaluwen kwamen iets later dan voorgaande jaren binnen in Utrecht en kregen in mei te maken met een sombere en zeer natte maand.

De meteorologische zomer kenmerkte zich door wisselvalligheid met minder warme en zonnige dagen dan we de laatste jaren gewend zijn. Juni kon wel in de boeken bijgeschreven worden als warmste junimaand sinds 1901. Juli begon vrij warm, er waren echter weinig zomerse dagen. Augustus verliep koel en vaak somber.

Juni en juli waren erg nat. Sinds het begin van de metingen zijn er niet eerder zoveel dagen met zware neerslag geweest in een zomerseizoen. Op diverse dagen kwamen zware onweersbuien langs die in korte tijd veel neerslag loslieten. Juni was met gemiddeld 94 mm tegen normaal 66 mm de natste zomermaand in 2021. In augustus was de neerslag zeer onregelmatig over het land verdeeld.

Het vliegseizoen in 2021 karakteriseert zich door grilligheid met minder zomerse dagen dan de afgelopen jaren en af en toe veel regen in de vorm van heftige buien.

2. MONITORINGRESULTATEN

2.1 Bezetting van de kasten

Het afgelopen jaar hebben 44 (broed)vogels een deel van de 74 nestkasten gebruikt (zie fig. 1). Het record van vorig jaar (31) is daarmee ruimschoots verbroken. Alle waarnemingen (op 1 niet door mij waargenomen gierzwaluw) zijn op waarneming.nl gezet. In sommige kasten is eerst door spreeuwen gebroed waarna ze door gierzwaluwen werden bezocht.

Vanaf vorig jaar wordt in tabel 2 geen onderscheid gemaakt tussen invliegers, vermoedelijk broedgeval en zeker broedsucces. Aanhakers zijn niet opgenomen in de tabel (en dit jaar niet waargenomen). Hierdoor ziet tabel 2 er anders uit dan voorgaande jaren.

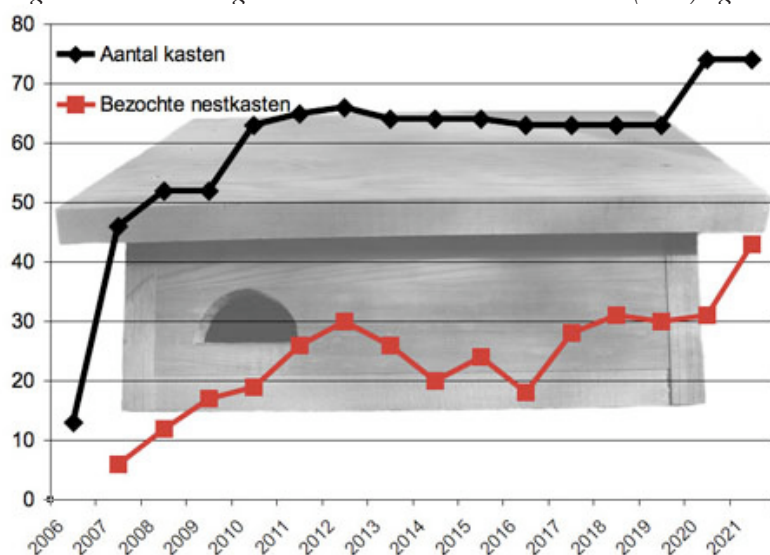
De gierzwaluwen zijn in zeventien kasten binnen geweest, vijf meer dan vorig jaar (zie tabel 2 en fig. 2). In vijf kasten zijn jongen gezien of gehoord, maar in de meeste kasten is het lastig om broedsucces vast te stellen, doordat de jongen niet altijd uit de opening kijken en het gepiep vaak door het verkeerslawaaï niet te horen is.

De bezetting door spreeuwen is na twee wat mindere jaren weer op het niveau van 2017/2018, zie tabel 2 en bijlage 3. De huismussen lijken na vijf jaar meer belangstelling te hebben voor de kasten (zie tabel 2 en bijlage 4). Bij de meeste huismussen is echter geen broedsucces geconstateerd, vaak ging het om zingende of anderszins actieve mannetjes. Het accent op de monitoring ligt vooral op gierzwaluwen en spreeuwen waardoor er minder tijd is besteed aan het gedrag van huismussen bij de kasten.

Tabel 2. Bezetting door (broed)vogels in de nestkasten

	Jaar	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	Aantal kasten	13	46	52	52	63	65	66	64	64	64	63	63	63	63	74	74
Bezetting	Gierzwaluw			1	2	3	5	7	6	4	3	8	8	12	10	12	17
Bezetting	Huismus		5	5	5	6	7	8	8	9	6	3	4	4	4	4	8
Bezetting	Spreeuw		2	7	12	9	17	18	12	7	15	12	19	20	16	14	19
Bezetting	Koomees															1	-
		0	7	13	19	17	27	30	25	20	24	18	25	28	30	31	44

Fig. 1. Trend bezochte gierzwaluwnestkasten 2006-2021 door (broed)vogels

2.2 Nestkastbezoekende gierzwaluwen

ANDREJ SACHAROVSTRAAT 18

In 2020 is hier het kwartet aan kasten met een kast aangevuld. Vanaf 2010 wordt hier door

minstens twee paartjes gierzwaluwen gebroed. Vermoedelijk ook een derde, omdat de bewoners begin augustus in de middelste kast van de rechterrij nog jongen gezien en/of gehoord hebben.

ANDREJ SACHAROVSTRAAT 19

Op 2 juni vloog rond 22.00 uur een gierzwaluw de bovenste kast van drie stuks in, waarna een roepje volgde vanuit de kast.

AUGUSTO SANDINOSTRAAT 48

Een van de burens zag een gierzwaluw deze nieuwe kast binnenvliegen.

AUGUSTO SANDINOSTRAAT 54

Meerdere keren is hier activiteit waargenomen van gierzwaluwen. Op 16 juni vloog om 22.03 uur een gierzwaluw naar binnen. Op 25 juli vlogen na elkaar twee gierzwaluwen tussen 21.45 en 21.55 uur naar binnen.

AUGUSTO SANDINOSTRAAT 61

Op 16 juni is gepost bij de vier nestkasten vanaf een (bouwvakkers)stallage tegenover de kasten. Bij alle vier kasten werden in de avondschemering in- en uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. In een van de kasten zat een adult gierzwaluw een poosje uit de opening te kijken (zie foto omslag). Op 8 juli is nogmaals even gekeken in de avond. Ook toen vlogen er gierzwaluwen in en uit alle vier kasten.

DAVID BEN GOERIONSTRAAT 3

Aan de zijkant van het huis hangt een kast die met steenstrips is beplakt. Op 7 juli vloog om 22.07 uur een gierzwaluw naar binnen. Vermoedelijk is hier evenals vorig jaar gebroed.

DAVID BEN GOERIONSTRAAT 5 TUINZIJDE

Aan de achterkant van het huis hangt een kast waar de afgelopen jaren spreeuwen in hebben gebroed. Al enkele jaren vliegen er gierzwaluwen gierend pal langs deze kast en de kasten van de burens aan weerszijden. Dit jaar vloog er 7 juli 's avonds rond tien uur een gierzwaluw naar binnen. Twee minuten later vloog een gierzwaluw naar buiten.

DAVID BEN GOERIONSTRAAT 8

Aan de zijkant van het huis hangt een kast waar de afgelopen jaren spreeuwen in hebben gebroed. Dit jaar vlogen er twee gierzwaluwen na elkaar naar binnen op 24 juli om 21.55 uur.

HABIB BOURGUIBA STRAAT 103

Voor het zevende jaar op rij is deze kast door gierzwaluwen bezet. Op 17 juni vloog een gierzwaluw om 22.20 uur de kast in.

STEVE BIKOSTRAAT 423

Voor het eerst is hier gierzwaluwactiviteit waargenomen. Op 17 juni riep een gierzwaluw uit de kast om 22.25 uur.

TULASTRAAT 23

Sinds 2011 wordt in de onderste van twee kasten gebroed door gierzwaluwen. Op 16 juni vloog een gierzwaluw naar binnen in de onderste kast om 21.30 uur. Vanaf die periode zijn jongen gehoord door de bewoners.

TULASTRAAT 26

Dit is een nieuwe kast, die vorig jaar is opgehangen. Op 7 juli vlogen tussen 22.25 en 22.31 twee gierzwaluwen na elkaar de kast in. Vorig jaar werd door de burens aan de overkant activiteit gezien bij de kast op nr 28.

3. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

In 2021 hebben de gierzwaluwen zich duidelijk uitgebreid ten opzichte van 2020, van 12 kasten naar 17 kasten (zie ook fig. 2). Een substantiële uitbreiding, waarmee ze bijna op gelijke hoogte met de spreeuwen zijn gekomen. Er ontstaan langzaam kleine concentraties van gebruikte nestkasten, ofwel subpopulaties in Voordorp.

- * De zuidelijke hotspot is het duidelijkst. In de Augusto Sandinostraat 61 en Habib Bourguibastraat wordt al jarenlang gebroed. Dit jaar is er een uitbreiding van bezette kasten op nummer 61 en naar A. Sandinostraat 48 en 54 (zie bijlage 2).

- * Een andere concentratie is bij de vijf kasten van de Andrej Sacharovstraat 18 en de drie kasten van nummer 19 waar dit jaar in totaal vier kasten in gebruik zijn geweest.

- * In het noorden hebben de gierzwaluwen zich uitgebreid vanuit de David Ben Goerionstraat 3 naar ook 5 en 8.

- * In de Tulastraat is een uitbreiding vanuit nr 23 naar nr 26 gaande. Zie ook bijlage 2.

Broedsucces was weer lastig vast te stellen. In vijf kasten zijn jonge gierzwaluwen gehoord.

Ook de spreeuwen hadden een goed jaar. In 19 kasten vlogen spreeuwen naar binnen. Uit 14 kasten werden piepende jongen gehoord nadat een van de ouders met voedsel naar binnen vloog.

De huismusbezetting zag er beter uit dan voorgaande jaren, met acht kasten waar huismussen actief waren in plaats van vier de voorgaande jaren (zie ook fig. 3).

Fig.2. Trend gebruikte nestkasten door gierzwaluwen

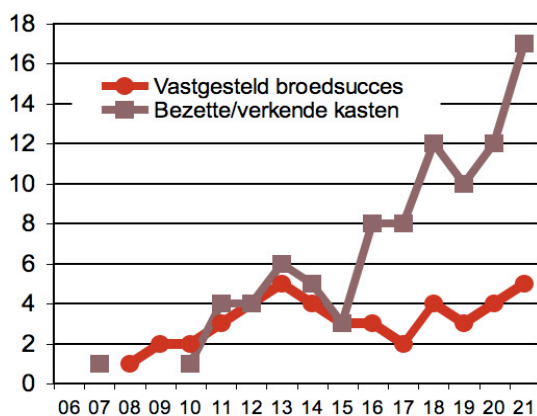
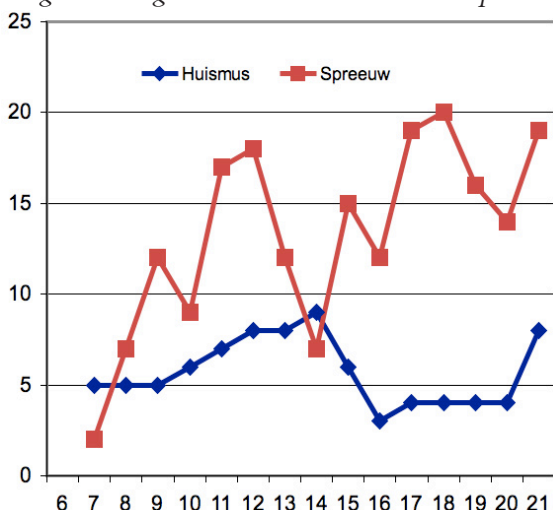
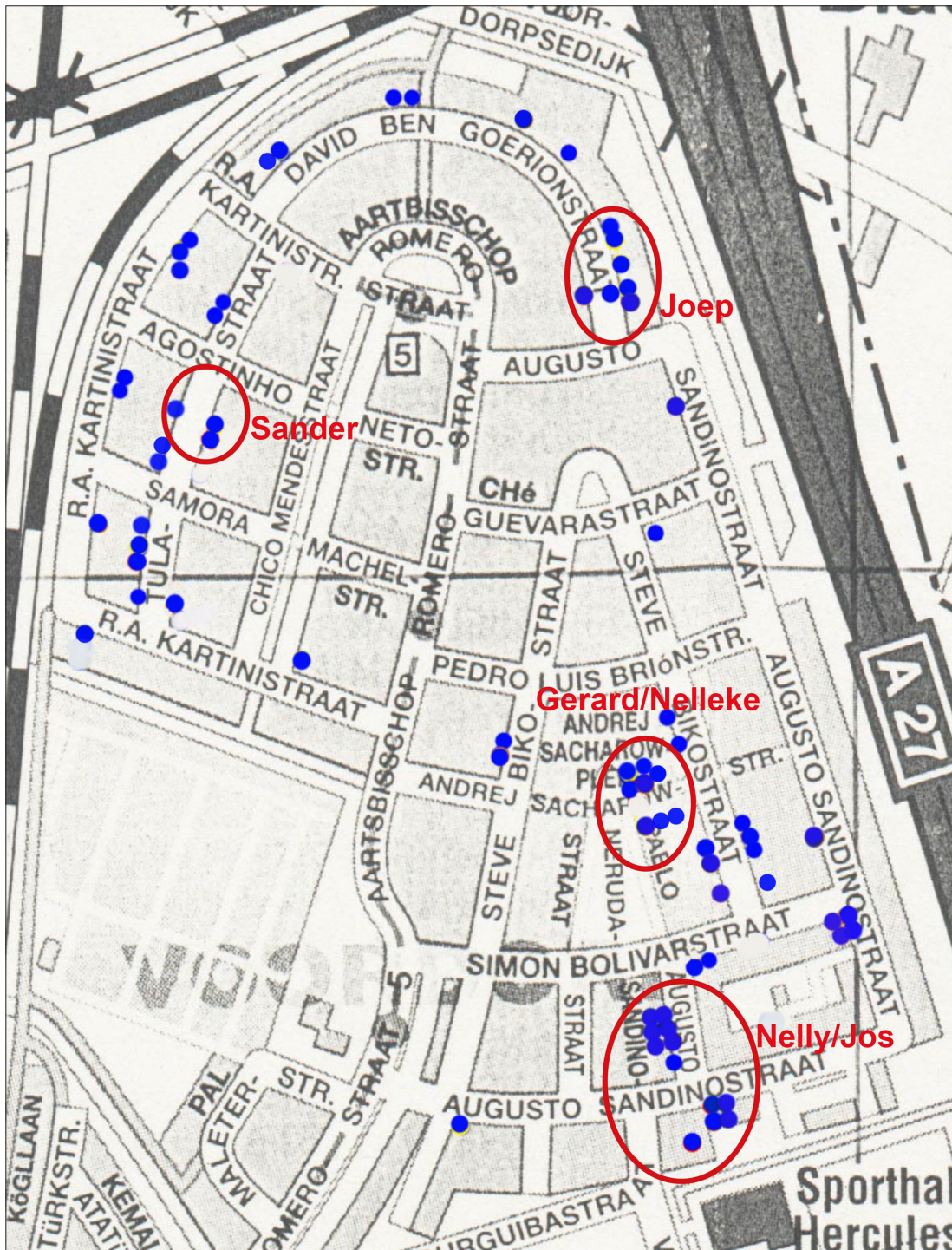

Fig.3. Trend gebruikte nestkasten huismus en spreeuw

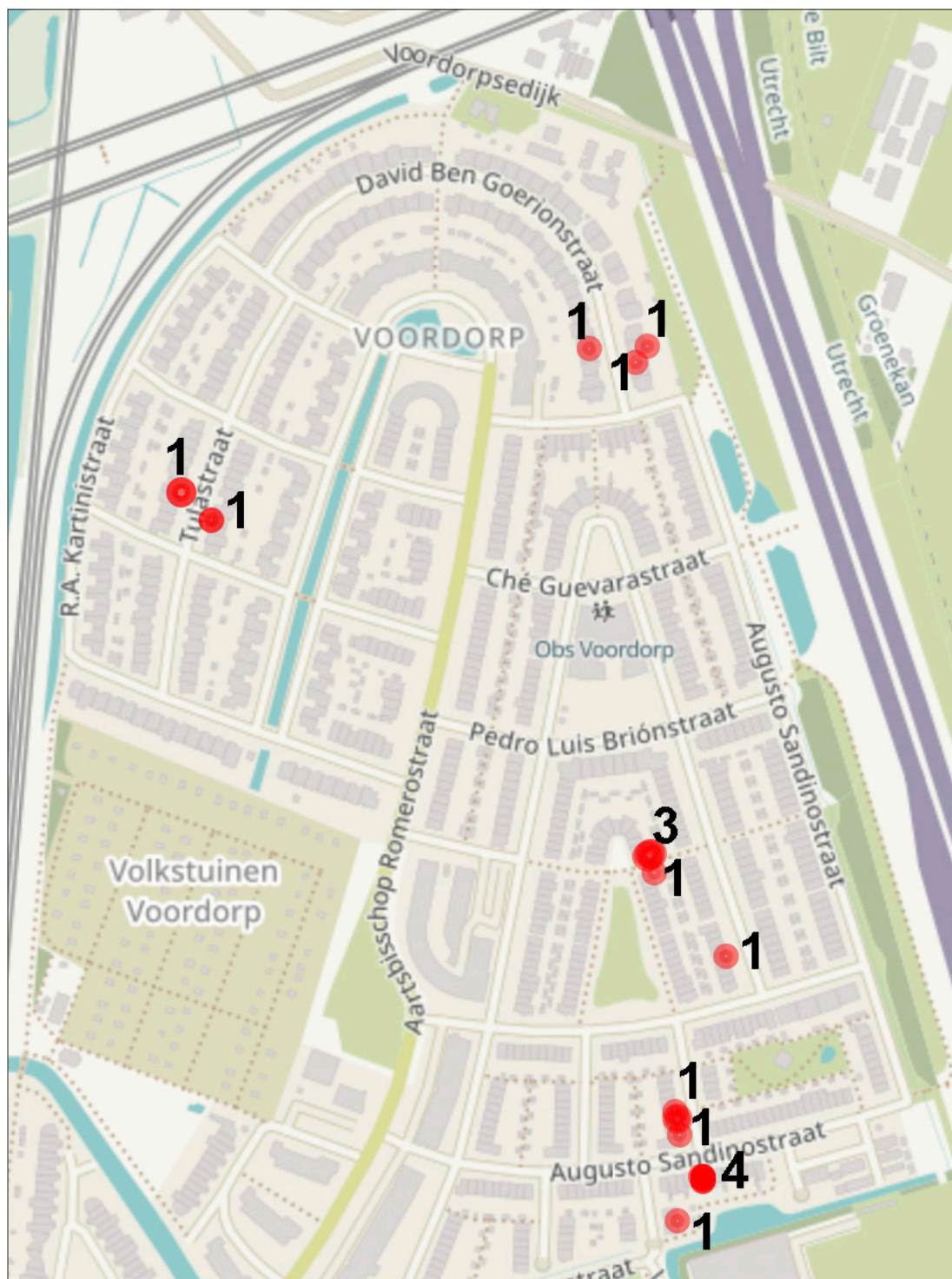

BIJLAGE 1. Verdeling monitoring kasten

De kasten die niet zijn ingedeeld zijn door Tienieke gemonitoord.

BIJLAGE 2. Bezette gierzwaluwkasten in Voordorp door gierzwaluwen

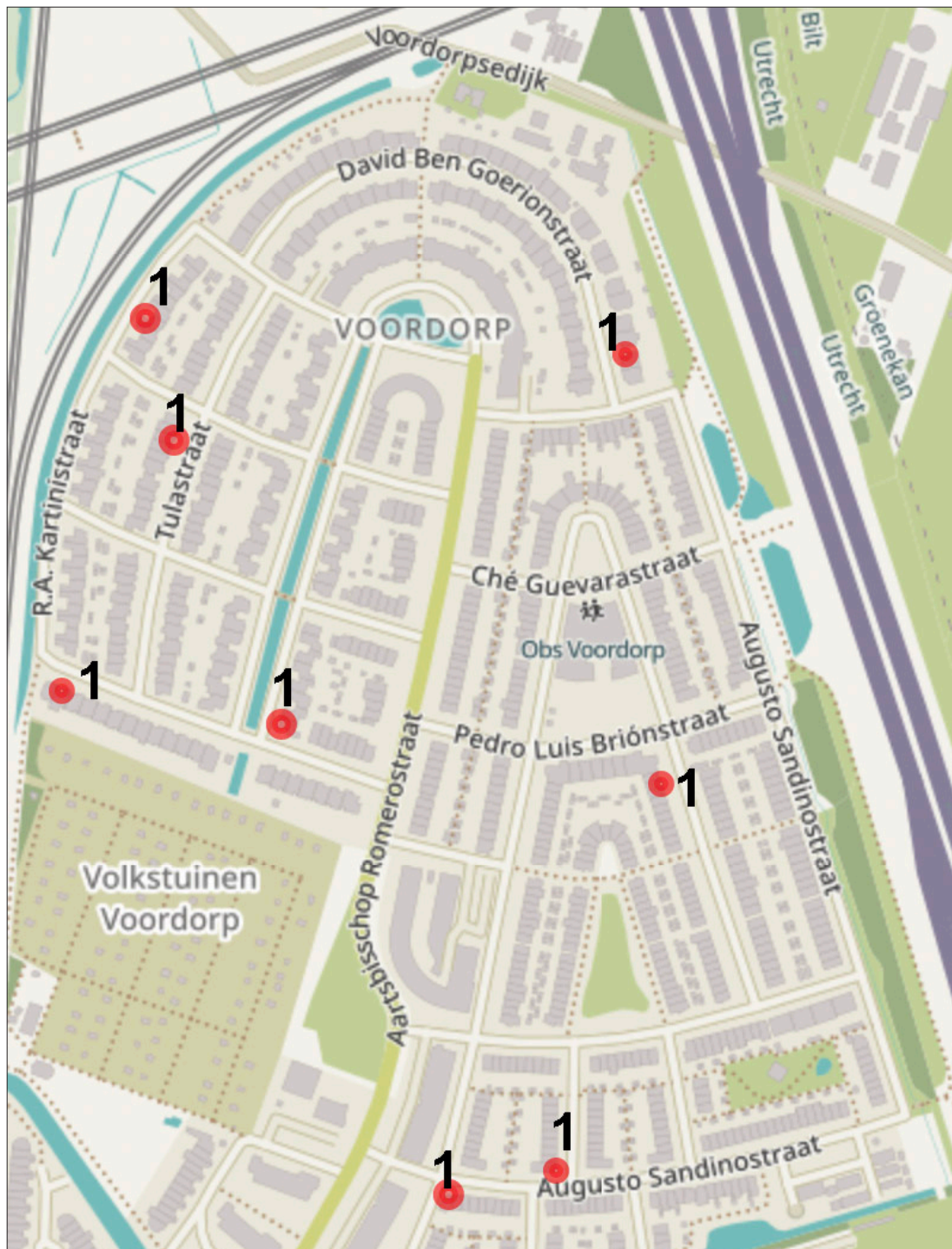
Legenda

Het cijfer staat voor het aantal door gierzwaluwen bezette kasten op het adres. Op enkele adressen hangen meerdere kasten.

Het cijfer staat voor het aantal door spreuwen bezette kasten op het adres. Op enkele adressen

BIJLAGE 4. Bezette gierzwaluwkasten door huismussen

Legenda

Het cijfer staat voor het aantal door huismussen bezette kasten op het adres. Op de meeste adressen zijn geen jongen gezien of gehoord.